

DÉLMAGYARORSZÁG

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

79. évfolyam, 7. szám
1989. január 9., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEDED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ára: 4,30 forint

Róma a Tisza partján

Fellini óta Róma erőteljes jelkép, a Város szimbóluma. Azt is sugallja, hogy mindenkinek megvan a maga Rómája. A bölcsőringató, a pofonokkal és simogatásokkal, kalandokkal és rádöbbenésekkel fölnevelő, a kiröppentő és a megtagadó, a kiutasító és megbocsátó. A rajongva gyűlőt, a kiátkozott és megcsúfított, a büszkeséget tápláló. A Város, mely legyen a Tiberis, a Temze, a Szajna, a Vízitula, a Duna vagy a Tisza partján, egyszerre évezredek letéteményese, az emberi hit, munka és vigasz kontinuitása, a folyamatos próbatétel, élő organizmus, az örökké változó, s mégis biztonságot sugalló, életünk foglalatosa.

S éppen ezért nem mindegy, milyenné formáljuk arcát; ezért nagy felelősség, hogyan gazdagítjuk szellemi karakterét; ezért nem közömbös, mennyire vagyunk tisztában múltjának eseményeivel, jeles személyiségeinek és névtelen lakóinak vállalkozásaival, s milyennek ítéli meg majd városalakító munkánkat a jövő. A Város — akarjuk vagy nem — éppúgy hat polgáira, mint ahogy mi is otthagytuk kezünk nyomát, gondolkodásunk bátorságát, indulataink tisztaságát vagy tétováságunk bizonytalan mozdulatait. Igencsak jól körülhatárolható lesz, miként alakítottuk mi — a század utolsó harmadában — Szeged karakterét.

Ez a táj, itt a Tisza ölelésében több mint húsz ezer éve lakott vidék. Szeged nem alapított város, valamiféle hatalmi döntés nyomán született. A geológiai, éghajlati, természeti körülmények együttesen alakították ki emberbarát mikrovilágát. Az első írásos emlékek is több, mint 800 évesek. Próbálta falait sok náciojú ellenség, tépázták szelők, árvizek. Stigmaként viselte igazatlanul rásütött bélyegeit, pirtult mások bűneit, élték lakói másodrendű állampolgárokká visszaminősítetten. De a szegediek maradtak. A Város él. Rajtunk is múlik, hogyan.

Az október eleji városi pártterkekezleten több felszólaló sürgette egy új, a korhoz, mai viszonyainkhoz és lehetőségeinkhez jobban igazodó várospolitikai koncepció kialakítását a gondolkodó szegedi nép „okos gyűléseiben”. Annak a kérdése is fölmerült, szükséges-e a város karakterét újragondolni, sajátos vonásait, meglevő értékeit mérlegre tenni, a fejlesztés irányait megfogalmazni, vagy hagyjuk mindezek önmozgását?! Nem egyszerű a kérdések, a válaszok is bonyolultak, közös gondolkodásra, vitákra, tisztázásra készítetnek.

Az öt éve alakult Szegedi Városszépítő Egyesület néhány hete tartotta éves közgyűlését. Többen szembenéztünk a szomorú ténnyel: mi lehet annak az oka, hogy a több mint 180 ezres városban száznál alig többen vállalják az egyesületi tagságot?! Bizonyára egyszerre van jelen a munka visszahanglansága, a módszerek gyengesége, a verszegény propaganda, a látványos, és sokakat mozgató akciók hiánya. De benne van — s ezt más példák is igazolhatják — az a szegedi jelenség, hogy ötlettemben bővelkedünk, de a tettek és a folyamatos munka még nem tartoznak erényeink közé. S természetesen a rohanás, a második és harmadik gazdaság, a leterheltség, a közélettel való elfordulás, a szalmaláng-teremtés. Az is tény, hogy a tömegbázis önmagában nem garancia. Mégsem mondhat le egyetlen szerveződésem arról, hogy igyekezzen elképzeléseit, programját népszerűsíteni, akciókhoz társakat toborozni.

A legfontosabb kérdés: mit tehet az egyes városlakó ebben a munkában? Elsősorban az hozna látványos változást, ha nagyobb teret nyerne a kulturális magatartás. Ha kevesebb lenne a szemét, a megromlott, összetaposott park, a frissen festett homlokzatokra ragasztott otromba hirdetések, az árulképszerűsítésre használnák a kirakatokat, ha nem köztéri szobrokon örökítenék meg szerelmi hevüléseket szórófejes festékekkel a fiatalok. Ha mindenki — a családi ház tulajdonosa, az új városnegyedek lakói, minden üzem, iskola, intézmény közössége — rendet tartana a saját portája előtt. Fák, füvek, virágok, emléktáblák zsebkezdőny területére járhatna hozzá a harmonikus, megnyugtató, szép városképhez. Visszaverhetik egyesek: a közterület rendbentartására akadnak célra szervezett egységek. Am, ha számbavesszük, hogy a város üzemeltetése a mai gazdasági nehézségek közepette alig biztosított, ennyivel hozzájárulhatunk az otthonos város kialakításához. S azután még erkölcsi alapunk is lehet számunkra a szemét eltakarítását, a város tisztaságát, a parkok, terek gondozottságát, épületeink állapotát, az értékek óvatát.

A Szegedi Városszépítő Egyesület akkor lehet valóban a város lelkiismerete, a társadalmi kontroll működő szervezete, az előremutató gondolatok, értékmentő szándékok, nemes akciók erjesztő tégelye. Olyan polgárok közössége, akik politikai meggyőződésüktől, iskolázottságuktól, világnézetüktől, életkoruktól függetlenül képesek egy nemes és konkrét feladatért vállalni az együttgondolkodás és kollektív cselekvés felelősségét. Hogy ez a város emberibb léptékűbb, lélekmelegítő, személyiségformáló közege lehessen valamennyiünknek. „Érteled haragszunk, nem ellened”, Szeged városa, a mi Rómánk.

Tandi Lajos

Mitől kell védeni a várost?

Elénk vita kísérte a Szegedi Városszépítő Egyesület megalakulását 1983 decemberében. A Technika Házában összegyűlt több mint háromszáz érdeklődő már az első alkalommal heves vitát provokált. Védje is a várost az egyesület, ne csak szépi! — követelték sokan. Még az éppen Kinában vendégeskedő Ráday Mihály is Szegedre telefonált: ki ne maradjon az egyesület nevéből, hogy védeni is szándékozik a város értékeit. Mégsem így lett:

— Mert akkor már megvolt az engedély az egyesület alapítására, s szépi-ként anyakönyveztek bennünket — mondja az egyesület titkára, Szűts László.

— Kitől, mitől kell egyáltalán védeni a várost?

— Ha nincs is nevünkben, azért övjük is Szeged értékeit. Ma már mindenütt elfogadtak bennünket, s ha le akarnak bontani egy épületet, máshová tenni egy szobrot, előtte kikérik a mi véleményünket is. Szerencsére az utóbbi években egyre kevésbé kell védeni a várost. Az építések is arra törekednek, hogy megőrizzék Szeged múltját, emlékeit.

— Öt év alatt milyen sikereket könyvelhetett el az egyesület?

— Az első igazán látványos eredményt a Dugonics

A városoknak arcuk, hangulatuk, színük van. Elnek, lélegeznek, az ott lakókkal együtt. Nincs két egyforma város a világon, ahogy két egyforma ember sem él a Földön. Vannak nagy megapoliszok, amelyek egyre inkább elvesztik emberi léptéküket. Akadnak bájos kisvárosok, együtcs falvak, s vannak történelmi emlékekkel telítődött városok. A bennszülöttek azonban mindegyik kedves, amelyik magán viseli az ott élők keze nyomát.

A szegedi emberek híresek arról (is), hogy szeretik, dédelgetik városukat. Büszkéek is rá egy kicsit, hogy száz esztendő alatt egy modern várost, szép környezetet sikerült teremteni a Tisza partján. A Nagyvíz a régi történelmi emlékekből alig hagyott valamit a huszadik század emberének. Ami százszázad, az itt már történelmi. Azt hinné az ember, ahol ilyen kevés maradt meg a múltból, ott igencsak vigyáznak rá. Nem mindig sikerült így. Az elmúlt két-három évtizedben talán azt hitték a városépítésszek, csak akkor végeznek derekas munkát, ha elűntetik a régit, s újat állítanak helyette. Szerencsére, ma már egyre többen igyekeznek védeni, önni a környezet érdekeit, szépíteni a lakóhelyüket. Róluk (is) szól mai lapunk összeállítása az 1. és 3. oldalon.

téri pavilon-vitában érték el. Már álltak a nem éppen esztétikus házikók, amikor végül is lebontották. Ebben a mi elutasításunk is közrejátszott. Siker volt, hogy az új hid hídfőjéről rendezett vitánk is eredményre vezetett. A panelépületek végül is sátrortotét kaptak, megváltoztatva így a város egyik kapujának hangulatát.

— Milyenek a szegediek, ha a városukról van szó?

— Mindenki nagyon lojalpatrióta addig, amíg nem kell csinálni semmit. Beszélni, kritizálni sokan szeretnek, tenni már kevesebben. Úgy tűnik, az újszegediek jobban a szívükön viselik a környezetük sorsát. Persze azon sem csodálkoznak, ha csak legyintenek az emberek. Az elmúlt évtizedekben annyiszor becsapták őket, hogy ma már a jónak sem tudnak mindig örülni. Nehezen hiszik el, hogyha sikerül valami.

— Az egyesületről nem sokat lehetett hallani az elmúlt időben!

— Csendben dolgoztunk. December 13-án tartottuk meg a közgyűlésünket, ami úgy tűnik, vízválasztó dátum az egyesület életében. A választmány úgy érzi, hogy nehéz helyzetbe kerülünk. Nincs az egyesület mögött közösségi erő. Vagy elsovadunk, vagy megújulva, szélesebb tömegekre építve tudjuk folytatni a munkát.

— Hány tagot számlál most Szegeden a mozgalom?

— Százat. Papíron legalábbis, hiszen ennyien fizetik be évről évre a 120 forintos tagdíjat. A valóságban azonban ennél többen vagyunk. Hiszen leginkább a nyugdíjasok igyekeznek tenni is valamit a városért, közülük azonban sokan nem tudják befizetni még ezt az alacsony tagdíjat sem.

— Aki keresi az egyesületet, hol érheti utol?

— Most éppen sehol. Illetve ott, ahol a vezetőség tagjai dolgoznak. Eddig a Hazafias Népfrent városi bizottsága adott helyet a fogadóóráinknak. Az az igazság, hogy hetente egyszer hiába ültünk ott, senki sem nyitotta ránk az ajtót. Tervezzük, hogy az Országos Műemléki Felügyelőség épületében tartunk majd ügyeletet.

— Az idei esztendő milyen feladatokat hoz a városszépítőknél?

— Országos program indult az 1848-as honvédsírok helyreállítására. Ebből mi is szeretnénk kivenni részünket, itt Szegeden. Folytatni szeretnénk azt a fórumorozatot is, ahol építésszek és városlakók találkoznak. Megpróbáljuk feltérképezni a várost. Fotókat, rajzokat készíteni a régi épületekről, alkotásokról, levéltárakban búvárkodni, hogy pontosan lássuk, mit is kell védenünk? Javaslatot tettünk a régi utcanevek visszaállítására is. Januárban tárgyalja majd a végrehajtó bizottság, mi lesz az ötleteink sorsa. Egyelőre három régi utcanevet, a Szentháromság, a Feketesas és az Orgona utcakét szeretnénk „visszacsempészni”. Akad tennivalónk a Felsővárosi templom és kolostor helyreállításában is. Az udvarban pihenőparkot szeretnénk kialakítani. Nem könnyű munka szépíteni a várost, védeni az értékeit. Akadnak, akik megjegyzik: miért „okoskodunk” mi, amikor vannak még csatornázatlan városrészek, szürke beton lakótelepek is. Mi meg azt mondjuk, hogy egy város nem élhet a múltja, az emlékei nélkül. Olyanok vagyunk, annyit érünk, amennyit meg tudunk őrizni egykori önmagunkból. Ezért kell saját nemtoródómságunktól védeni a várost.

Az 1989. évi fogyasztóiár-alakulásról, a központi árintézkedésekről és a szociálpolitikai juttatások emeléséről

A Minisztertanács közleménye

A Minisztertanács az 1989. évi terv alapján döntött egyes központi árintézkedésekről és a szociálpolitikai juttatások emeléséről.

I.

A népgazdasági tervben számított gazdasági teljesítmények és feltételek szerint a fogyasztói árszínvonal 1989-ben az 1988. évinél mérsékeltbben, legfeljebb 15 százalékkal emelkedik. Az év első hónapjaiban a lakosság által vásárolt számos fontos terméket és szolgáltatást érintő, átlagosan 20-22 százalékos mértékű központi áremelésre kerül sor. Az árintézkedések a ráfordítások növekedésével, a termelői és a fogyasztói ártámogatások csökkentésével, az adózási feltételek változásával vannak összefüggésben.

Január 9-től az élelmiszerárak, a mezőgazdasági támogatások jelentős csökkentése, valamint az egyéb szabályozó- és költségváltozások következtében átlagosan 16-17 százalékkal emelkednek. Ezen belül a húsbárak 15-16 százalékkal növekednek. A marhahúsnál az átlagos áremelkedés közel 30 százalék. Így például a vastaglapocsa, fartó, stefánia kilogrammonkénti ára 130 forintról 170 forintra nő. A sertéshúsok és húskészítmények átlagosan 13-14 százalékkal drágulnak. Így például 1 kg rövidkaraj ára 150 forintról 170 forintra, a párizsi felvágotté 88 forintról 100 forintra, a veronai felvágotté 110 forintról 130 forintra, a gépsonka jelenlegi 220 forintos kilogrammonkénti ára 250 forintra emelkedik. A baromfiárak átlagosan 13-14 százalékkal növekednek. A vágott csirke fogyasztói ára

a jelenlegi 63 forintról 74 forintra növekszik kilogrammonként. A húst tartalmazó konzervek is drágulnak.

A zsiradékok árai átlagosan 15 százalékkal emelkednek. Így például 1 kg sertézsír ára 30 forintról 34 forintra, a palackos napraforgó-étolaj literenkénti ára 37 forintról 42,30 forintra, a negyedkilos Rama margarin ára 17,50 forintról 20,80 forintra változik.

A tej és tejtermékek árai átlagosan közel 40 százalékkal emelkednek. Így például 1 liter 2,8 százalékos zsírtartalmú pasztörözött tej ára 9,20 forintról 12,90 forintra, a 20 százalékos zsírtartalmú 0,2 literes poharas tejfőlé ára 8,90 forintról 13 forintra, a 0,10 kg-os 80 százalékos zsírtartalmú vaj ára 9,40 forintról 11,60 forintra, az edami sajt kilogrammonkénti ára 107 fo-

rintról 152 forintra változik.

A sütőipari termékek árai 15-16 százalékkal emelkednek. Így például a fehérkenyer kilogrammonkénti ára 10,40 forintról 12 forintra, a vizeszemle és tesztkifli darabonkénti ára 1,10 forintról 1,30 forintra változik. A finomliszt ára kilogrammonként 9,10 forintról 10,90 forintra nő. A kristálycukor ára 26,10 forintról 27,90 forintra emelkedik kilogrammonként. Drágulnak még a fűszerpaprika-félék és a déligyümölcsök is.

Az élelmiszerek árának emelkedése a vendéglátóipari árakban is érvényesül. A munkahelyi és előfizetési étkeztetésnél a nyersanyagdrágulás adagonként kb. 3 forintra növelheti az igénybevevők hozzájárulását.

(Folytatás a 2. oldalon.)